

॥ श्री ॥

१ शारदापीठ यातुर्वर्ण्य सर्व विद्यालयना
सर्वाध्यक्ष श्रीमत् जगद्गुरु शारदापी-
ठाधीश्वर श्रीशंकराचार्य महा-
राजश्रोत्रि दृष्टरेण नीये
नीकणती ग्रन्थभाषा.

भण्डो (६)

— ❁ ❁ ❁ —

॥ अथदुर्व्यसनमहामंत्रपंचरत्नानि ॥

छपावी प्रसिद्ध करनार

॥ शास्त्री गौरीशङ्कर काणिदास ॥

॥ जाणीलाकर ॥

(सर्व अधिकार प्रसिद्ध कर्ताये स्वाधिन राष्या छे.)

अमदावाद युनायटेड प्रिन्टिंग એન્ડ જનરલ એજન્સી

કંપની લીમીટેડ—પત્થર કુવા—અમદાવાદ.

— ❁ ❁ ❁ —

શ્રવત ૧૯૬૫

સન ૧૯૦૯

કિંમત ૬-૧-૬

गूजरात विद्यापीठ ग्रंथालय

[गुजराती कॉपीराइट विभाग]

अनुक्रमांक २५८४ वर्गीक

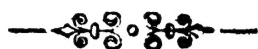
पुस्तकानुं नाम दुल्यसेन अ.१।प्र.३

विषय ४४४

॥ श्री ॥

श्री शारदापीठ आतुर्वर्ण्य सर्व विद्यालयना
सर्वाध्यक्ष श्रीमत् जगद्गुरु शारदापी-
ठाधीश्वर श्रीशंकराचार्य महा-
राजश्रीनी देवरेण नीचे
नीकणवी ग्रन्थभाषा,

भण्डो (६)

॥ अथदुर्व्यसनमहामंत्रपंचरत्नानि ॥

छपावी प्रसिद्ध करनार

॥ शास्त्री गौरीशङ्कर काण्दिदास ॥

॥ जाणीलाकर ॥

(सर्व अधिकार प्रसिद्ध कर्ताये स्वाधिन राख्या छे.)

अमदावाद युनायटेड प्रिन्टिंग ऐन्ड जनरल ऐजन्सी

कंपनी लीमीटेड—पत्थर कुवा—अमदावाद.

संवत् १९६५

सन १९०६

किंमत १-६-०

ગોપરાત વિદ્યાપીઠ ગ્રંથાલય
સા.સં.વા.૬
ગુજરાતી ગોપીરાઈટ-સંગ્રહ

૨૬

આ પુસ્તક સને ૧૮૬૭ ના ૨૫ મા આક્ટ પ્રમાણે
રજીસ્ટર કરાવી પ્રસિદ્ધ કર્તાએ સર્વ હક
પોતાને સ્વાધીન રાખ્યા છે.

પ્રસ્તાવના.

દશ હજાર રૂપીઆનો બદલો.

દાર વિગેરે પાંચ દુર્વ્યસન કરનારાઓએ આ પુસ્તકમાં લખેલાં દુર્વ્યસન મહામંત્ર તથા તેનો અર્થ સમજી બરાબર વાંચી મનન કર્યા પછી દાર વિગેરેનું વ્યસન કરે તો તે તે મંત્રોમાં લખેલ ૧૭ બરોબર મંત્રોએ એમાં કાંઈ પણ શંકા કરવી નહિ એવા દુર્વ્યસનીઓને મંત્રોક્ત ફલ ન મળે તેને દશ હજાર રૂપીઆ બદલો મળશે માટે બરાબર પુસ્તકમાં લખેલ મંત્રના અર્થનું મનન કરી મંત્ર દેવતા હૃદયમાં ધારણ કરી ફલની આહવા વાળાએ પ્રવૃત્તિ કરવી.

॥ श्री गणेशायनमः ॥

अथ दुर्व्यसन महामंत्र पंचरत्नानि लिख्यते ।

अस्य अश्रीकर सुरापान महापातक मंत्रस्य श्वेतद्विप
ऋषिः । दुर्गन्ध छन्दः । दुष्कीर्ति देवता । दुर्भाषणं
बीजं । दुर्व्यापार शक्तिः । दुर्मर्णं कीलकं । आयुरा
रोग्यैश्च यदि विनाशद्वारा कुंभीपाकनरकफलप्रा-
प्त्यर्थं विद्भक्षसुकरयोनिप्राप्त्यर्थंचसुरापानेविनियोगः॥

॥ अथऋष्यादिन्यासः ॥

श्वेतद्विप ऋषये सुरापानाय धिग् धिग् शिरसि ।
(सुरापानायेति सर्वत्र) । दुर्गन्ध छन्दसे । सु० ।
थूथू मुखे । दुष्कीर्ति देवतायै । सु० । हाहा हृदये ।
दुर्भाषण बीजाय । सु० । फट्फट् गुह्ये । दुर्व्यापार
शक्तये । सु० । छीछी पदयोः । दुर्मर्ण किलकाय ।
सु० । सर्वाङ्गे ।

मंत्राणां सप्ताङ्गानि ॥

(१) ऋषिः (२) छन्दः (३) देवता
(४) बीज (५) शक्तिः (६) कीलकं (७)
विनियोगः ॥

(१) ऋषिः अष्टमे मंत्रने ६८।

(૨) છન્દઃ એટલે મંત્રના અક્ષર ક્રમથી જે મંત્ર ને જે છન્દ આવે તે છન્દ.

(૩) દેવતા એટલે મંત્રનું ફલ આપનાર દેવતા શાસ્ત્રમાં લખ્યો હોય તે દેવતા.

(૪) बीज એટલે જેમ ઘઉં બાજરી વિગેરેના બીજમાં અંકુર ઉત્પન્ન થનાર જે ભાગ છે તે બીજ કહેવાય છે. તેમ મંત્રમાં પણ અમુક અક્ષર બીજ હોય છે. તે અક્ષરનું નામ બીજ છે.

(૫) શક્તિઃ એટલે જેમ ઘઉં બાજરી વિગેરેના બીજમાં અંકુર ઉત્પન્ન કરવાનું જે સામર્થ્ય તેનું નામ શક્તિ તેમજ મંત્રમાં પણ ફલ ઉત્પન્ન કરવાનું જે સામર્થ્ય તેને શક્તિ કહે છે.

(૬) કીલકં એટલે જેમ રાક્ષસો મણીકા પુષ્પ વિગેરેમાં સૂત્ર ઓત પ્રોત રહી મણીકા વિગેરેને ધારણ કરે છે તેમ મંત્રોના અક્ષર માત્રમાં ઓત પ્રોત રહી મંત્રાક્ષરના અર્થનો પરસ્પર સંબંધને ધારણ કરે છે એનું નામ કીલક “ ઓત એટલે સળંગ અને પ્રોત એટલે પરાવેલું ” સૂત્ર મણીકા વિગેરેમાં સળંગ છે મણિકા વિગેરે જુદાજુદા છતાં એક સૂત્રમાં પરાવાયેલા છે તેમજ સર્વ મંત્રાક્ષરો વાચ્ય વાચક સંબંધથી એક સળંગ વસ્તુમાં પરાવાયેલા છે. એનું નામ કીલક એજ રીતે સર્વ વાક્યાર્થનો પ્રકાર સમજવો.

ઢાંકીક વૈદિક વાક્યમાં પદ પદાર્થનો સંબંધ માનેલો છે તે મંત્રમાં અક્ષર અક્ષરાર્થનો સંબંધ માન્યા છે એટલે ભેદ છે.

(૭) વિનિયોગઃ એટલે જે મંત્રનો જે કામમાં ઉપયોગ કરવામાં આવે તેનું નામ વિનિયોગ.

આ સાત અંગ હોય તેનું નામ મંત્ર તે આ સાત અંગ ન હોય તેનું નામ મંત્ર નથી.

હવે એ સાત અંગના ન્યાસનું સ્થાન.

ઋષિનું સ્થાન. મસ્તક (માથું) છે કેમકે તે મંત્રનો દૃષ્ટા છે “ છન્દ ” નું સ્થાન મુખ છે કેમકે મંત્ર મુખથી ઉચ્ચાર થાય છે. તેથી તે (છન્દ) નું સ્થાન મુખજ હોવું જોઈએ દેવતા નું સ્થાન હૃદય છે કેમકે મંત્ર દેવતાનું ધ્યાન હૃદયમાં કરવાનું છે “ વીજ ” નું સ્થાન ગુપ્ત ઇન્દ્રિય છે કેમકે સર્વ પ્રાણી માત્રનું પોત પોતાનું ખીજ ગુહ્ય સ્થાનમાં રહે છે “ શક્તિ ” નું સ્થાન પાદ છે કેમકે પ્રાણી માત્રની શક્તી પોત પોતાના પાદમાં રહે છે એ સુપ્રસિદ્ધ છે (કીલક નું) સ્થાન સર્વ અંગ છે તે સર્વ અંગમાં એત પ્રોત રહે છે કેમકે ઉપર બતાવેલા દૃષ્ટાન્તની માફક સર્વ મંત્ર શરીરમાં રહે છે.

આ કલ્પીત મંત્રમાં છન્દ વિગેરેનો ઉપર લખ્યા પ્રમાણે નિયમ રાખ્યો નથી એનું કારણ આતો મંત્રની કલ્પના માત્ર છે પણ તે કલ્પિત મંત્રમાં રૂપ્યાદિકનો અર્થ કરવાનું જરૂર નથી પરંતુ કેટલાક પાખંડીઓએ જેમ આ દુર્વ્યસન મંત્ર કલ્પેલો છે તેજ પ્રમાણે કોઈ એક સંસ્કૃત ગદ્ય કલ્પિ લેઈ તેનું મંત્ર એવું નામ આપી પોતાને માનનાર શિષ્યોને તે મંત્ર તરીકે ઉપદેશ કરી પૈસા હરણ કરે છે પણ તે મંત્ર નથી મંત્ર તો ઉપર લખ્યા પ્રમાણે

સાત અંગ સહીત જે મંત્ર સંપ્રદાયપારંપર્યોપદેશ ક્ર-
મથી ચાલ્યો આવ્યો હોય તેજ મંત્ર કહેવાય તે જાણુ-
વાથી અજ્ઞાની બાલકો પાખંડીઓથી છેતરાય નહિ અને
એવા કલ્પિત સંસ્કૃત ગદ્યનો મંત્રરૂપથી ઉપદેશ કરનારા-
ઓને પૂછી શકશે કે તમારો મંત્ર કયા રૂપિએ કોને ઉપ-
દેશ કર્યો હતો અને મંત્રના અંગ વિગેરેની શી વ્ય-
વસ્થા છે તે અજ્ઞાની બાલકોની સમજણ માટે આ સ્થ-
લમાં લખ્યું છે.

અથ કરન્યાસઃ

સુરાદેવ્યૈ અઙ્ગુષ્ઠાભ્યાં ધિગ્ ધિગ્ વિબ્રહે તર્જનિ-
ભ્યાં ધૂથૂ ધર્મ નાશિન્યૈ મધ્યમા ભ્યાં હાહા
ધોમહિ અનામિકાભ્યાં ફદ્ફદ્ । તન્નઃ પાપિનિ
કનિષ્ઠિકામ્યાં છીછી । પ્રચોદયાત્ કરતલકરપૃષ્ઠા-
ભ્યાં અસ્રાયકદ્ ॥ ૩ ॥

॥ અથ હૃદયાદિન્યાસઃ ॥

વ્યામોહકાય સુરાપાનાય હૃદયે । (સુરાપાનાયેતિ
સર્વત્ર) વાનર ચેષ્ટાય । સુ૦ । શિરસિ । વિવેક ધ્વંસકા-
ય । સુ૦ । શિખાયાં । નિસ્સ ત્વકરાય । સુ૦ । કવચે
પ્રહાર પ્રદાય । સુ૦ । નેત્રત્રયોઃ । અમેઘ્ય પાતિને ।
સુ૦ । અસ્રાય ગદમદ ॥

ભાવાર્થ—આ અશ્રીકર સુરાપાન મહાપાતક મંત્રનો
શ્વેતઃકૃષ્ણ એ નામનો રૂપિ છે. દુર્ગન્ધ એ સુરાપાનનો છન્દ

છે કેમકે તેનું (સુરા) પાન કરવાથી મુખ દુર્ગંધ મારે છે. અપૂર્ણિતિ એનો દેવતા છે. દુર્ભાષણ (નખોલવાનું ખોલવું) તેનું ખીજ છે, દુર્વ્યાપાર (નકરવાનાં કામ કરવાં તે સુરાપાનની શક્તિ છે દુર્ભરણ (નિશાના કેપમાં જ્યાં ત્યાં પડી અથડી મરી જવું) તે એનું કીલક છે આ-વરદા આરોગ્યતા ધન સમૃદ્ધિ વિગેરેના વિનાશ દ્વારા એ કુંભીપાક નામના નરકની પ્રાપ્તિને અર્થે અને જુડના જન્મની પ્રાપ્તિને અર્થે આ સુરા પાનનો ઉપયોગ કરીએ છીએ ॥ इति विनियोगः ॥

મંત્રની કલ્પના રૂપકમાં કરી એટલે તેના ન્યાસ વિગેરેની કલ્પના પણ કરવી જોઈએ તો તે અત્રે કરેલ છે. તેનો અર્થ નીચે પ્રમાણે સુરાપાનના ઉપાસકના મસ્તકમાં સુરાપાન મંત્રનો દૃષ્ટા ચેતદ્વિપ રૂપિનું સ્થાન છે. ૧ અને સુરાપાનનો છન્દ જે દુર્ગન્ધ તેનું સ્થાન સુરાપાનીનું મુખ છે. લોકમાં જે અપૂર્ણિતિ તે સુરાપાનીના હૃદયમાં ભરી રહે છે. માટે અપૂર્ણિતિરૂપી દેવતાનું સ્થાન હૃદય છે. સુરાપાની ગમે તેમ ખોલે એ સુરાપાનનું ખીજ હોવાથી તેનું સ્થાન ગુહ્ય ઇન્દ્રિય છે. ન કરવાનું કરવું એ સુરાપાન મંત્રની શક્તિ હોવાથી તેનું સ્થાન સુરાપાની ના પાદ છે. અને દુર્ભણ્ય એ સુરાપાન મંત્રનું કીલક હોવાથી તેનું સ્થાન દારૂડીયાનું શરીર છે ઉપર લખેલ આવરદા વિગેરેના વિનાશમાં સુરાપાનનો ઉપયોગ છે. ॥ इति ऋष्यादिन्यासનો અર્થ

અથ કરન્યાસનો અર્થ સુરાપાન ગાયત્રી ઉપરથી સમજાવે અથ હૃદયાદિ ન્યાસનો અર્થ

દારૂ પીવાથી જે વ્યામૌહ થાય છે તેનું સ્થાન હૃદય

છે કેમકે દારૂ પીવાથી ચીત બ્રમીત થઈ જાય છે ॥ અને દારૂડીઓ જે વાંદરાની પેઠે યદ્વા તદ્વા એટલા કરે છે તેનું સ્થાન સિર (માથું) છે કેમકે કેદને લીધે માથું (મગજ) ભમી જાય છે ॥ ને દારૂડીઓને કેમ બોલવું કેમ વર્તવું તેનું ખીલકુલ જ્ઞાન રહેતું નથી તેનું સ્થાન શીખા કલ્પી છે કેમકે વિવેક એ મનુષ્યની શીખા સ્થાનીય છે. દારૂડીઓનું શરીર નિસ્સત્વ (કેમજોર) થઈ જાય છે તેનું સ્થાન ખંભા કલ્પેલા છે કેમકે બન્ન હાથમાં રહે છે તેનો નાશ થાય છે । ને દારૂડીઓની આંખો કેદને લીધે અંજાઈ જાય છે તેથી તને ઠાંઈ સુજતું નથી ને આમ તેમ લોકો સાથે બીત સાથે અગર સ્ત્રીઓ સાથે અથડાય છે. એટલે લોકો તેને માર મારે છે. માટે માર અવાડનાર નેત્ર છે ॥ પછી કેદના જોડસાથી અને લોકોના ધક્કા ધૂં-ખીથી અથડાતો અથડાતો ખાડાખડીયામાં અગર ગટરમાં કે મલમૂત્રમાં પડે છે. એ સુરાપાન મંત્રનું અસ્ત્ર છે, હવે ન્યાસ મંત્રના અંતમાં જે નમઃ શબ્દ ખરા મંત્રમાં બજાય છે. તે નમઃ શબ્દને ઠેકાણે ધિન્ ધિન્ થૂ થૂ હા હા ફટ્ ફટ્ હી હી વિગેરે મંત્રની યોગ્યતા પ્રમાણે પ-લ્લવો અપેલાં છે. આ પ્રમાણેજ પાંચે મંત્રના રૂપ્યાદિ ન્યાસ વગેરેનો અર્થ સમજી લેવો ને સ્પષ્ટ સંસ્કૃત હોવાથી તેનો વધારે અર્થ કયો નથી. ॥

॥ અથ ધ્યાનમ્ ॥

મધપસ્યશરોરસ્થાં । સ્ત્રીરૂપાંકજ્જલપ્રભાં ॥

બ્રહ્મહત્યાશિરસ્સ્કંધાં સ્વર્ણસ્તેય મૂજદ્વર્યાં ॥ ૧ ॥

સુરાપાન હૃદાયુક્તાં ગુરુતલ્પ કટીયુતાં ॥

સર્વાઙ્ગ પાતકાક્રાન્તામનુપાપ પદદ્વર્યાં ॥ ૨ ॥

ઉપપાતકરોમાઢ્યાં રક્ત કેશાં દિગમ્બરાં ॥

સ્વદ્મ ચર્મ ધરાં ક્રૂરાં મુરાદેવીં નુમસ્સદા ॥ ૩ ॥

ભાવાર્થ—મધ પાન કરનારના શરીરમાં રહેલી નારી જાતિ એવી સુરા (દાર) નામની દેવીને નમસ્કાર કરીએ છીએ ॥ હવે સુરા દેવીનું શરીર કેવું છે તેનું વર્ણન કરીએ છીએ કાળદ (મેશ) જેવી જેની કાન્તિ છે બ્રહ્મ હલાનું પાપજ જેણીનું મસ્તક ને ખંભા છે અને સોનાની ચોરીનું પાપ જેણીની બે બુજ (હાથ) છે અને સુરા પાનનું પાપ જેણીનું હૃદય છે. ગુરુ તલ્પનું પાપ જેણીની કેડ છે (પોતાની જથ્થુનારી માતા સાપત્ન્ય માતા બેન માસી કૂઈ કાકી અને ભોજાધ વિગેરે ગુરુ પત્નિઓ કહેવાય તેઓની સાથે ગમન કરે તેનું નામ ગુરુ તલ્પ પાપ કહેવાય છે) બીજાં બધાં અંગ જેણીનાં પાપથી બનેલાં છે અનુપાતક એ જેણીના પમ છે. ઉપપાતક એ જેણીનાં રોમ છે રાતા જેણીના કેશ છે અને નાગી છે. અને તરવારને ઢાલ જેણીએ ધારણ કરેલ છે અને મહાકુર જેણીનું સ્વરૂપ છે એમ ધ્યાન કરી ઉપર લખેલા સુરા પાન મંત્રનો જપ કરવો એટલે મંત્રો ક્ત ૫૯ થયા વિના રહેશે નહિ.

અભિપ્રાય એ છે કે, મહાપાતક (૧) અતિપાતક (૨) પાતક (૩) અનુપાતક (૪) ઉપપાતક (૫) સંકલિકર્ણ (૬) મલિનીકરણ (૭) અપાત્રોકરણ (૮) જાતિમંત્રશ કરણ (૯) પ્રકીર્ણક (૧૦) એ દશ પ્રકારનાં પાપ છે. તેમાં અમુક અમુક પાપ મહા પાતક ગણાય અને અમુક અમુક અતિપાતક ગણાય. એ પ્રમાણે દશેની ગણતરી ધર્મશાસ્ત્ર ॥ માં લખેલ છે. તેમાં સુરા પાન એ મહા

પાતકમાં ગણ્યું છે તેનું દેહાન્ત વિના પ્રાયશ્ચિત્ત નથી એમ આગળ દેખાડવામાં આવશે અત્રે તે સુરાની અધિષ્ઠાત્ર દેવતાની કલ્પના કરી ઉપર પ્રમાણે વર્ણવેલ છે તે આ કેવળ કલ્પના છે એમ સમજવું નહિ શાસ્ત્રમાં અધર્મર્ષણ પ્રકરણમાં પાપ પુરૂષના ધ્યાનમાં આ બાબત લખેલ છે.

અથ સુરાપાન ગાયત્રી મંત્રઃ

સુરાદેવ્યૈ વિદ્મહે ધન ધર્મ નાશિન્યૈ ધીમહિ ॥

તન્નઃ પાપિનિ પ્રચોદયાત્ ॥ ૧ ॥

ભાવાર્થ—હે સુરાદેવી તને અમો જાણીએ છીએ અને તે (સુરાદેવી) કેવી છે. ધન (પૈસા) ને ધર્મનો નાશ કરનારી છે તેવી સુરાદેવીનું હમેશા ધ્યાન કરું છું તત્ તસ્માત્ તે હેતુ માટે નઃ અસ્માકં મારી બુદ્ધીને હમેશા હે પાપીની પાપ કરવામાં પ્રેરણા કર ॥ ૧ ॥

આ પ્રમાણે સુરાપાન દુર્વ્યસન ગાયત્રી મંત્રનો અર્થ અને તેના રૂપિ છન્દ વિગેરેનો અર્થ સમજીને મદ્યપાન (દારૂ) ની ઉપાસના કરે તેને વિનિયોગમાં લખેલું કુંભીપાક નરક અને ભુંડના જન્મરૂપી ફળ. થયા વિના રહેશે નહિજ એમ શાસ્ત્રના પ્રમાણથી સિદ્ધ છે. તે બાબત મનુસ્મૃતિ માં લખ્યું છે કે

સુરાં પીત્વા દ્વિજો મોહાદગ્નિ વર્ણાં સુરાંપિબેત્ ॥

તયા સકાયે નિર્દગ્ધે મુચ્યતે કિલ્બિષાત્તતઃ ॥ ૧૦ ॥

અ. ૧૧ ॥ યક્ષરક્ષઃ પિશાચાન્નં મદ્યમાંસં સુરાસવમ્

તદ્બ્રાહ્મણેન નાત્તવ્યં દેવાનામશ્વતાહવિઃ ॥ ૧૫ ॥

અ. ૧૧ ॥ અમેધ્યે વાપતેન્મત્તો હવાચ્યં વાસમુચ્ચરેત્ ।
 અકાર્યં મન્યત્કુર્યાદ્વા બ્રાહ્મણો મદ મોહિતઃ ॥ ૯૫ ॥
 અ. ૧૧ ॥

સ્વર્ણસ્તેયિ સુરાપાનિ બ્રહ્મઘ્નો ગુરુતલ્પમઃ ॥
 ચત્વારો નરકે યાન્તિ તત્સંસર્ગીચ પંચમઃ ॥
 સ્તેનો હિરણ્યસ્ય સુરાંપિબન્ ગુરુ તલ્પમાવસન્
 બ્રહ્મહા ચેતે ચત્વારો મહાપાતકિનઃ પંચમસ્તૈશ્વાચ-
 રન્ ॥ શ્રુતિઃ । છાન્દોગ્યે ॥ અ૦ મંત્ર ॥

તસ્માદ્બ્રાહ્મણ રાજન્યૌ વૈશ્યશ્ચ ન સુરાંપિબેત્ ॥
 શ્રુતિઃ । તૈત્તિરોય બ્રા ॥

ઈત્યાદિ ધણા પ્રમાણે છે પણ અંતના વિસ્તાર ભયથી
 અત્રે લખતા નથી.

ભ.વાર્થ—બ્રાહ્મણ ક્ષત્રિય વૈશ્ય એએએ અજ્ઞણપણાથી
 અગર દુષ્કર્મમાં સુખ બુદ્ધિથી જે સુરાપાન કરે તે જે
 જાતની સુરા પીધી હોય તે સુરાને અગ્નિથી લાલ થાય
 ત્યાં સુધી ઉકાળી પીજવી અને તે ઉકાળેલી સુરા વડે ક-
 રીને તે (દારૂપીનાર) પોતાના શરીરને બાળી નાખે તે
 સુરા (દારૂ) પીવાના પાપથી તે (પીનાર) મૂકત થાય
 ॥ ૯૦ ॥ એ શ્લોકનો અભિપ્રાય એમ છે કે બ્રાહ્મણાદિ
 ત્રણવર્ણ અજ્ઞણથી દારૂ પીધો હોય અને પાછળથી
 જાણવામાં આવ્યું હોય તે પરશ્લોકને માટે તપાવેલી
 સુરા (દારૂ) પીને શરીર બાળી નાખવું એ એનું (સુ-
 રાપાનનું) પ્રાયશ્ચિત્ત છે. અને આવું દેહાન્ત પ્રાયશ્ચિત્ત જે

ન કરે તે પર લોકમાં અસંખ્યાત વર્ષો કુંભીપાઠ નરક
ભોગવીને પછી અભક્ષ્ય ભક્ષી ભુંડના જન્મને પ્રાપ્ત થાય
છે ને આ લોકમાં તો દારૂપીનાર બ્રાહ્મણ ક્ષત્રિય અને વૈ-
શ્યોને શાંતિ વ્યવહારમાં લેવાયજ નહી કેમકે સુરા (દારૂ)
પીનારને દેહાન્ત પ્રાપ્તિ છે ખીણુ પ્રાપ્તિતજ નથી માટે
તે આ લોકમાં પાવન થાયજ નહિ

આમાં કોઇ એવી શંકા કરે કે આમ હવે સુરા
વિગેરે મહા પાતકી વસ્તુઓને શામાટે ઉત્તમ કરી તેના
સમાધાન માટે આજ (૧૧) અધ્યાયમાં આ હપ મે
શ્લોક છે. તે મધ માંસ સુરા (દારૂ) અને આસવ એ
સર્વ યજ્ઞ રક્ષ અને પિશાચાદિ દુર્દેવતાઓ છે તેઓનું
અન્ન છે તેનું બ્રાહ્મણાદિકોએ કદાપી ભક્ષણ પાત કરવું
નહિ કેમકે બ્રાહ્મણાદિકોએ સાત્વિક દેવતાઓના ઉપભોગ
યોગ્ય હવિઃ (પવિત્ર) અન્નનું ભક્ષણ કરનારા છે માટે તેવી
શંકા નિર્થક છે ॥ હપ ॥ અ. ૧૧ ॥

હવે સુરા (દારૂ) પાત કરનારાની કેવી દુર્દશા થાય છે
ને કેવું પરિણામ આવે છે. તે દેખાડવા સારૂ આ. હં
શ્લોક છે તેમાં મનુ ભગવાન કહે છે કે સુરા પાનથી ઉ-
ન્મત્ત થયેલા બ્રાહ્મણાદિકો માતા પિતા બેન દીકરી વગેરેના
રૂબરૂમાં ન બોલવાના સમ્મદો બોલે છે અને ન કરવાનું
(અગમ્યાગમન ખુન વિગેરે કામ કરી બેસે છે. તે વાત
હાલના વખતમાં પ્રલક્ષ છે કે દારૂના કેદમાં ખુન કર્યું
છે માટે નિર્દોષ તેમજ સોલજરો દારૂના કેદમાં બેભાન
બનીને. સ્ત્રીઓની સાથે. બળાત્કાર કરવાની વાતો પણ
બહાર આવી છે ને આવે છે. પરંતુ તેઓ દારૂ પીવાના

જાહાનાથી આરા ભયંકર મુનામાંથી છુટી જાય છે. પણ
આવી ગુનો કરાવનાર આ દારૂ પીવાનો બંધ કરવામાં
આવતો નથી તે દીલગીરીની વાત છે. ॥ ૯૬ ॥

મહા પાતકી કેમ કહે છે.

(૧) સોનાની ચોરી કરનાર (૨) સુરા (દારૂ) નું પાન
કરનાર (૩) બ્રાહ્મણની હત્યા કરનાર (૪) ગુરૂ સ્ત્રીની સાથે
સંગ કરનાર આ ચાર મહા પાતકી નરકના અધિકારી છે
અને આ ચાર (મહા પાતકી) નો સંસર્ગ કરનાર પાંચમો છે
પણ મહા પાતકી છે અને નરકનો અધિકારી છે કારણકે તેને
પણ બીજું પ્રાયશ્ચિત નથી આ મોકનો અભિપ્રાય એમ
છે કે મહા પાતક સર્વ પાપ કરતાં પણ હિંચ પાપ છે
કે જે મહા પાતક કરનારનો સંસર્ગ કરવાથી પણ નરક
પ્રાપ્તિ થાય છે અને તેનું બીજું પ્રાયશ્ચિત નથી ॥
અને હિન્દોગ્ય શ્રુતિનો પણ એજ અર્થ છે ॥

તૈત્તિરીય સુરા પાન આવું મહા પાતક કૃત્ય છે માટે
બ્રાહ્મણાદિ ત્રણ વર્ણોએ સુરા (દારૂ) ન પીવી વિષે પુણ્ય
શ્રુતિ સ્મૃતિનાં પ્રમાણો છે.

(શ્રુતિ સ્મૃતિના) આધારે તથા વૈદ્યક શાસ્ત્રના
આધારે આ “ દુર્વ્યસન મહામંત્રપંચરત્ન ” રચેલું છે
તેમાં અષ્ટ ભંજ સંસ્કૃત વાપરેલું છે. તેમજ લિંગ વિ-
ભક્તિ હન્દાદિકોનો નિયમ રાખ્યો નથી એ દુર્વ્યસનીઓના
દુર્ભાષણનું અનુકરણ છે ॥

હાલમાં આ સુરા દેવી સમસ્ત પૃથ્વી મંડલમાં પૂજ્ય
થયેલી છે. એટલુંજ નહીં પણ સાર્વ ભૌમ રાજ તેમજ
મહા મંડલીક માંડલીક રાજ મહા રાજાઓ અને સામંત

બૂપાગ શિષ્ટ વિશિષ્ટ વિદ્વાન દેશાર્ધ મજમુન્દાર માનક-
રીઓ વિગેરે સમસ્ત સુરા દેવી ના ઉપાસકો છે. માટે તે
બાળતમાં કાંઈ વધારે લખવા કે બોલવામાં આવે તો
ફસાઈ જવા સંભવ છે પણ પોતાનું રક્ષણ કરીને લોક
કલ્યાણ જેટલું બની શકે તેટલું કરિએ છિએ “આત્માનં
સતતં રક્ષેત્” એમ શાસ્ત્રનો નિયમ છે માટે આ બાળ-
તમાં વધારે લખી શકાય એમ નથી.

પૂર્વે આ ભારત વર્ષમાં સુરા દેવીની આટલી ભકતી
નહોતી અને કોઈ એક વામા ચારી લોક શુભ રીતે કોઈ
એક વખત સુરા દેવીની ઉપાસના કરતા હતા. એમ સં-
ભળાતું હતું પરંતુ હાલમાં તો જે પશ્ચાત્ય વિવિધ વિદ્યા
વિલાસ સદન મુખ્ય કમલ પુરષોના મુખમાં આ સુરા
દેવી ગડગડાટ ઉતરી જાય છે તે પણ દિવસમાં નિયમેલા
પ્રોગ્રામ પ્રમાણે આ સુરા દેવીની જીપસના કરવામાં આવે
છે ને હાલમાં તો સુરા દેવીનો જે ઉપાસક હોય તેજ
શિષ્ટ ગણાય છે અને ઉત્તર દક્ષિણ પૂર્વ પશ્ચિમ સમુદ્ર
મેખલાવાલી યાવત્ પૃથ્વીમાં સુરા દેવીનું ચક્રવર્તિ રાજ
ચાલે છે માટે તેની બાળતમાં નિન્દા કરવામાં આવે તો
કાયદાના પંજમાં ફસાઈ પડાય તે બનવા ભોગ છે કેમકે
કાયદાના હિમાયતીઓ પ્રાતિ નિધિક (વકીલો) તથા
(ન્યાયાધિશો) પણ સુરા દેવીના ઉપાસકો છે અને અમે
કાયદો જાણતા નથી માટે તે સુરા દેવીની બાળતમાં વધારે
ન લખતાં સુરા દેવીને તેના (સુરા દેવીના) મંત્ર વડે નમ-
સ્કાર કરીને બાલકોને બોધ માટે આટલું લખીને આજેજ
પુરો કરું છું ॥

॥ નમસ્કાર મંત્રઃ ॥

રાજપેયાયૈ વિદ્મહે ભારત વિપ દ્રપાયૈ ધીમાદિ

તન્ન પ્રાણ હર પ્રત્નો દયાત્ ॥ ૧ ॥

મંત્રના સાત અંગ ઉપર લખી આવ્યો છું એ મંત્ર શરીરના અંગ છે. એ શિવાય પાંચ અંગ ખીજ છે તેનાં નામ સ્તોત્ર (૧) હૃદય (૨) કથચ (૩) પદ્ધતિ (૪) અને પટલ (૫) મંત્રનો જય થયા પછી સ્તોત્ર હૃદય કથચનો પાઠ કરી જવાનો છે તે પૈકી યોગ્યતાનું ૩૫ સ્તોત્ર અત્રે લખીએ છીએ

સુરાદેવી સ્તોત્ર

નમસ્તુભ્યં સુરાદેવો ભ્રાન્ત્યુન્માદ પ્રદાયિની ॥
 રાજપ્રિયે મહાક્રૂરે ધન ધર્મ વિનાશિની ॥ ૧ ॥
 કોશ વૃદ્ધિ કરો રાજ્ઞાં પ્રજા પ્રાણ હરાં નુમઃ ॥
 વિપત્પ્રદે ભારતાનાં ગૌરગાનાં સુખપ્રદે ॥ ૨ ॥
 માંમપ્રિયે મહાનિન્દ્યે મત્સ્યાહાર પ્રિયે શ્રૃણુ ॥
 દોનંત્વદ્વયસના ક્રાન્તં માં પરિત્યજ સર્વદા ॥ ૩ ॥
 બ્રહ્મનિન્દ્યે ક્ષત્રવન્દ્યે શ્રૃણુ દેવી વચો મમ ॥
 કૃષ્ણ વર્ણાન્પરિત્યજ્ય શ્વેતદ્વીપ મિતોવ્રજ ॥ ૪ ॥
 નિર્ધને ભારતે દેશે ઘાસ સ્તવન શસ્યતે ॥
 શ્વેત દ્વીપે શત ગુર્ણ પૂજ્યસે ત્વં મહર્નિશં ॥ ૫ ॥
 ભારતઃ સાર્વ ભૌમૈશ્ચ તત્ર માન્યા ભવિષ્યસિ ॥
 કોટયાધિપાશ્ચ બહવઃ તત્રાસ્તે તવ સેવકાઃ ॥ ૬ ॥
 ભારતે પાદ કૃછ્રેણ સ્વાત્મા વિક્રયસેઽધુના ॥

श्वेत द्वीपे दश गुणा महर्घात्वं हि निन्दिते ॥ ७ ॥
 तत्र निन्दा तत्र नहि गौराङ्गैः स्सेव्यते सदा ॥
 कृष्ण द्वीपे तवाकीर्तिरसह्यासह्यसे कथं ॥ ८ ॥
 ततो विहाय द्वीपोऽयं श्वेत द्वीपं व्रजाऽधुना ॥
 भवत्या त्रासीतामाध्वी कृष्णाङ्गाःकूपिता भ्रशं ॥ ९ ॥
 त्वं प्रहर्तुं प्रवृत्ताये कृष्णाङ्गा स्तैर्दिवा निशं ॥
 बाडयमाना भ्रशार्तात्वं यम लोकं गमिष्यसि ॥ १० ॥
 राजा कोश समृद्धयर्थं रक्षेन्मा मितिचेद्वदेत् ॥
 प्रजा प्रियेण राज्ञात्वमचिरान्मृत्यु मेष्यसि ॥ ११ ॥
 धन प्राण हरे क्रूरे निर्दये रुधिराशने ॥
 मूढे मूढ प्रिये निन्द्ये दुर्गन्धे गन्ध वर्धिनी ॥ १२ ॥
 खर्जूरिके महा पापे बर्हन्डे ऐंगल प्रिये ॥
 पैष्टी पिशाच वदने पिशाच त्व प्रदायिनी ॥ १३ ॥
 गौडी गौर प्रिये धूर्ते लंपटे लंपट प्रिये ॥
 फानसे कूट कपटे कूट वार्ता विवर्धनि ॥ १४ ॥
 नीति भ्रंश करि द्राक्षे परस्त्वयालिङ्गन प्रिये ॥
 चौर्य्य गूत प्रिये माध्वी सर्वानर्थ प्रदायिनी ॥ १५ ॥
 नारि केलोद्भवे नीचे नीचानां प्रिय दायिनी ॥
 स्वस्तिरस्तिरस्कृते नित्यं तिरस्कार प्रदायिनी ॥ १६ ॥
 वदामिते कर्ण कूपे शृणु मंत्र मिदं मम ॥

યતસ્ત્વં શ્વેત વર્ણાસિ શ્વેતાઙ્ગો પિતથા વિધઃ ॥૧૭॥
 સજાતીયેષુ નિયતઃ સહવાસઃ પ્રિયં કરઃ ॥
 અતો ગચ્છ સુરે શીઘ્રં શ્વેત દ્વીપં મહાત્મનાં ॥૧૮॥
 શ્વેતાઙ્ગાનાંનરોચન્તે કૃષ્ણવર્ણ સમાગમં ॥
 આફરિકાદિ દેશેષુ કાષ્ઠાનાં નપ્રવેશનં ॥૧૯॥
 કથં તવ સુરે વાસઃ કૃષ્ણ વર્ણેષુ શસ્ય તે ॥
 ધિગ્ત્વાં કુલઘ્ને નિર્લજ્જે કુલાઙ્ગારે ધનપ્રિયે ॥૨૦॥
 માપરિ ત્યજ લોભેન વર્ણાહં ભાવમાત્મનઃ ॥
 નસ્પૃષ્ટવ્યા ત્વયામાધ્વી કૃષ્ણવર્ણાન્ કદાચન ॥૨૧॥
 ત્વં રાજ પૂજિતા દેવી રાજ્યાનર્હી ચતે પુનઃ ॥
 અત સ્તવચ તૈષાંચ સામ્યં નાસ્તિ કદાચન ॥૨૨॥
 વર્ણા ધિકારતશ્ચાપિ હીનાસ્તે કૃષ્ણ વર્ણિનઃ ॥
 અતસ્ત્વદનુરૂપેણ શ્વેતાઙ્ગાન્ગચ્છમાચિરમ્ ॥૨૩॥
 નમસ્તે સ્તુ સુરાદેવી રક્ષમાં શરણા ગતમ્ ॥
 શ્વેતદ્વીપંત્રનશીઘ્રં ધૂલ્યાત્વાં વર્ધયામ્ય હમ્ ॥૨૪॥
 ઇતો મચ્છ તતો ગચ્છ કુત્રવા ગચ્છ દુર્ભગે ॥
 અન્યથાત્વાંહનિષ્યામિ નાત્ર કાર્યા વિચારણા ॥૨૫॥
 ભોભો જાગ્રતુ ક્ષાત્ર સંઘનિવહઃ કિંનિ દ્રવ્યસે મુગ્ધવત્
 મઘૈર્વ્યાત્તમુખૈઃ કરાલ દશનૈસ્સર્વજગદ્ભક્ષિતં ॥

સ્તોત્રનો આપાર્થ છે સુરા દેવી તમને નમસ્કાર કરીએ
 છીએ તે દેવી છે. આન્તિને ઉ-માદને આપનારી છે. ॥ રાગ

ને પ્રિય છે અત્યંત નિર્દય છે પ્રજાનું ધન અને ધર્મનો
 નાશ કરનારી છે ૧ તું રાજાઓના ખજાનાની વૃદ્ધિ કરનારી
 છે પ્રજાના પ્રાણ હરણ કરનારી છે ભારત વર્ષની પ્રજાને
 મહાન્દુષ્પ આપનારી છે અને ગૌરવર્ણ પ્રજાને સુષ્પ આ-
 પનારી છે ૨ તને માંસ ઘણું પ્રિય છે અને તું મહા
 નિધ છે મત્સ્ય (માછલા) નો આહાર કરનારને તું
 ઘણી પ્રિય છે એવા સ્વભાવની હે સુત્રાં દેવી તું અમારી
 વાત સાંભળ. ॥ તારા વ્યસનથી દબાયેલો દીન છું એવા
 મને તું સદા ત્યાગ કર તમને હું ત્યાગ કરવા
 શકીમાન નથી પણ તમે મહેરબાની કરીને અમારો
 ત્યાગ કરો ૩ હે બ્રહ્મ નિન્દ્યે હે ક્ષત્ર વન્દ્યે હે સુર
 દેવી મારું વચન સાંભળો. કૃષ્ણવર્ણ માણસોનો ત્યાગ
 કરીને આ ભારત ભૂમિમાંથી શ્વેતદ્વીપ પ્રત્યે જાઓ ૪
 આ નિર્ધન ભારત દેશમાં રહેવું એ તમોને યોગ્ય નથી
 શ્વેતદ્વીપમાં આ ભરતખંડ કરતાં તમે સો ગણા પૂજાઓ
 છો ૫ ભારતખંડના સાર્વ ભૌમ રાજા છે તેમના વડે તમે
 શ્વેતદ્વીપમાં સન્માન પામશો અને શ્વેતદ્વીપમાં કાટ્યા-
 ધીશો સેકડો તમારા સેવકો છે ૬ આ ભારત વર્ષમાં એક
 પાવલીની કીમતે તમે વેચાઓ છો શ્વેતદ્વીપમાં દશ
 ગુણું મૂલ્ય તમારું આવશે, આ ભારત વર્ષમાં તમે નિ-
 ન્દાઓ છો ૭ અને શ્વેતદ્વીપમાં ગૌરવર્ણ પ્રજા તમારી
 ભક્તીથી સેવના કરે છે આ કૃષ્ણદ્વીપમાં રહીને અસભ્ય
 અપ્કીર્તિ શા મટે સહન કરો છો ૮ મારે આ દ્વીપનો
 ત્યાગ કરી શ્વેતદ્વીપમાં પધારો હે માધ્વી (મૌડી) તમ-
 રાથી ત્રાસ પામેલી કૃષ્ણવર્ણ પ્રજા હાલમાં ઘણીજ કો-
 પાયમાન થયેલી છે ૯ અને એ કોપાયમાન થમેલી કાળા-

વર્ણુની પ્રજા તમને મારી નાખવા રાત દિવસ ઉપાય કરે
 છે ને જો તમે શ્વેતદ્વીપમાં નહિ જાઓ તો કાળી પ્રજાના
 મારથી તમે યોગ દિવસમાં યમ લોકમાં જશો ૧૦ રાજા
 પોતામે! ખજાનો વધારવા માટે અમારું રક્ષણ કરશે એમ
 તમે કહોતો પ્રજા પ્રિય એવા રાજા વડે તમે યોગ વખ-
 તમાં મૃત્યુ પામશો ૧૧ ધન અને ગ્રાણીની હરણ કરનારી
 હે નિર્દયે હે લોહિ પીનારી હે મૂઠ પ્રિયે. હે લોક મિન્દયે
 હે દુર્ગંધે હે મોક્ષના ગંધને વધારનારી તમે આહી (ભા-
 રતવર્ષમાં) થી જાઓ નહિ તો યોગ વખતમાં મરશો ૧૨
 હે ખજુરી કે (ખજુરીમાંથી ઉત્પન્ન થનારી) મહા પાપે
 (હે એજોને વાલી હે ખરેન્ડી પિશાચના જેવા મોટા
 વાળા હે પૈંટી (આટામાંથી ઉત્પન્ન થનારી) તારા સેવન
 કરનારને ભૂત યોની આપનારી હે પૈશાચી તું આહીથી
 જ. ૧૩ હે ગોડી (ગોળમાંથી ઉત્પન્ન થનારી) ગૌરવણું
 પ્રજાની પ્રિયે હે ધુતારી હે લંપટ (શિનાળું કરનારી)
 લંપટ પ્રિયે (વ્યભિચારીની પ્રિય) એવી તું આહીથી
 જ હે ક્ષાનસે (કૃષ્ણસમાંથી ઉત્પન્ન થનારી) તું કુડ કપ-
 ટની ભરેલી છે જુદા વ્યાપારની વૃદ્ધિ કરનારી છે ૧૪ હે
 દ્રાક્ષે (ધરાખમાંથી ઉત્પન્ન થનારી) તું નીતિથી બ્રહ્મ
 કરનારી છે અને પર સ્ત્રિના આલિંગન કરવામાં તું પ્રિ-
 તિયાળી છે માટે આહીથી શ્વેતદ્વીપમાં જ. હે માધ્વી
 (મોડી મોડામાંથી ઉત્પન્ન થનારી) તારે ચોરી કરવીને
 જુગાર ખેલવું એ જે વાત તને પ્રિય છે અને તું સર્વ
 અનર્થને આપનારી છે ૧૫ હે નારીયેજની પુત્રી હે નીચે
 અને નીચને પ્રસન્ન રાખનારી સત્પુરુષોએ તીરસ્કાર કરેલી

હમેશ તીરસ્કાર અપાવનારી ૧૬ હે સુરા દેવી તમારા
 દાનનાછિદ્રમાં હું એક ખાનગી સહાસ આપું છું તે સાંભળો
 કે જે હેતુ માટે તું શ્વેતવર્ણની છે અને શ્વેતદ્વીપની પ્રજા
 તે પણ સફેદ છે ૧૭ સન્નતિના સહવાસમાં રહેવું એ
 સર્વને પ્રિય કર હોય છે એવો નિયમ છે માટે તમારી
 સન્નતના મોટા મોટા મહાત્માનો જ્યાં વાસ છે તેવા
 શ્વેતદ્વીપમાં તું જલદી ચાલી જા. ૧૮ સફેદ વર્ણવાળાને
 કૃષ્ણવર્ણની પ્રજા સાથે સહવાસ ખીલકુલ ગમતો નથી
 એનો પ્રત્યક્ષ દાખલો એ છે કે આફ્રીકાદિક સફેદવર્ણના
 જે દેશ છે તે દેશમાં કૃષ્ણવર્ણની પ્રજાને પેસવા પણ ન
 દેવા એવો પ્રતિમધ કરવામાં આવ્યો છે. ૧૯ એમ જ્યારે
 છે. ત્યારે હે સુરા દેવી કૃષ્ણવર્ણ પ્રજામાં તમારો નિવાસ
 કેમ શોભશે. તારા કુળને હિનપણું લગાડનાર તને ધિક્કાર
 છે તું સાજ પિજ્ઞાની છે કુલમાં અંગાર ૩૫ છે ને તું
 ધનની અત્યંત લાલચુ છે ૨૦ ધનના લોભથી તારા પેતાના
 વર્ણના અભિમાનનો ત્યાગ ન કર હે સુરાદેવી તુ કૃષ્ણ
 વર્ણની પ્રજાને કોષ્ટ દિવસ અડકવા લાયક નથી ૨૧ કેમકે
 તું રાજની પૂજ્ય છે અને એ કાલાવર્ણની પ્રજા રાજ કાર-
 બારમાં ના લાયક છે માટે તારેને કાળા વર્ણની પ્રજાને
 સમાનતા છેજ નહિ. ૨૨ વર્ણથી અને અધિકારથી કૃષ્ણવર્ણ
 પ્રજા તારાથી હીન છે. માટે તારી યોગ્યતાના અનુસાર
 શ્વેતાંગ પ્રજાના તરફ જા. વિલંબ કરીશમાં ૨૩ હે સુરા દેવી
 તને હું નમસ્કાર કરું છું તારે શરણે આવેલ માંડે તું રક્ષણ
 કર તું જલદી જલદી શ્વેતદ્વીપમાં જા. તું શ્વેતદ્વીપમાં
 જવા નીકળીશ ત્યારે તારા પછાડી ધુળ ઉડાડીને તને
 ખાન આપીશું ૨૪ તું અહીંથી જા જ્યાં ત્યાંથી જા શ્વેતદ્વી-

पमां न के जमे त्यां न पणु भारत देशभांथी न जने
 न जेम नहि करीश तो जमे तने जवथी भारीथुं जेभां
 कांठ पणु विचार करवाभां आवशे नहि. २५. इति सुरा
 देवी स्तोत्र समाप्तं प्र. रत्न.

अथ तमाल पत्र मंत्रः (२) रत्न.

अस्य अश्रीकर तमाल पत्र पातक मंत्रस्य दुर्भा-
 ग्य ऋषिः क्षयरोग छन्दः आयु क्षय करि देवता
 नेत्रांधं बीजं । अङ्ग शूल शक्तिः । दुस्सङ्ग कीलकम्
 दुर्भाग्यादि फल प्राप्ति द्वारा अंधतामिश्र नरक फल
 प्राप्त्यर्थे धुम्र पाने चूर्णा वघ्राणे चविनि योगः ॥

॥ अथ ऋष्यादि न्यासः ॥

दुर्भाग्य ऋषये धिग् धिग् शिरसि । क्षयरोग
 छन्दसे थू थू मुखे आयु क्षय करी देवतायै हाहा ह-
 दये ॥ नेत्रांध बीजाय फट् फट् गुह्ये । अङ्गशूल
 शक्तये छीछी पादयोः । दुस्सङ्ग कीलकाय छट्
 छट् सर्वाङ्गे ॥

॥ अथ करन्यासः ॥

तमाल पत्राय अगुंष्टाभ्यां धिग् धिग् । विघ्नेह
 तर्जनि भ्यां थू थू । सर्वानर्थ प्रदाय मध्यमा भ्यां
 हाहा । धीमहि अनामिका भ्यां फट् फट् । तन्न

અલ્પાયુઃ કનિષ્ઠિ કાભ્યાં છીછી । પ્રચો દયાત્ ક-
રતલકરપૃષ્ઠાભ્યાં છદ્ છદ્ ॥

॥ અથ હૃદયાદિ ન્યાસઃ ॥

કરન્યાસ વત્ ॥

વિનિયોગનો અર્થ દુર્ભાગ્ય અને ક્ષય રોગ આવરદાની
હાની નેત્રાંધ અને શરીર શૂન્ય અને નીચનો સંગ
ઇત્યાદી ક્ષણ પ્રાપ્તિ દ્વારા અંધતામિશ્ર નરક પ્રપ્તિને અર્થે
તમાકુ પાન કરે છું તથા સુંઘણી સુંઘું છું.

॥ અથ મૂલગાયત્રીમંત્રઃ ॥

તમાલ પત્રાય વિદ્યહે સર્વા નર્થ પ્રદાય ધીમહિ
તન્ન અલ્પાયુ પ્રચો દયાત્ ॥ ૧ ॥

ભાવાર્થ—હે તમાકુ તમને અમે જાણીએ છીએ. તમે
ઉપર લખેલ સર્વ અનર્થને આપનાર છો. માટે તમારું
અમે ધ્યાન કરીએ છીએ માટે અમેને અકાલ મૃત્યુમાં
પ્રેરણા કરો તમાલ પત્રના ઉપાસકને પણ તમાલ પત્ર
મંત્રના વિનિયોગમાં કહેલાં સર્વ ફલો મળ્યા
વનિ રહેશે નહિ એમ દૃઢ વિશ્વાસ રાખવો. ॥ इति
तमाल पत्र महा मंत्र

અથ અહિગરલ મહા મંત્રઃ (૩) રત્ન

अस्य अश्रीकर अहि गरल महा मंत्रस्य राज
पुत्र ऋषिः मालव छन्दः ॥ अपमृत्यु देवता । मला-
वरोधं बीजं । रुधिर शोषणी शक्तिः । मांस शोषणं

कीलकं । जिषन्नरक भोग फल प्राप्त्यर्थे अहि गरल
भक्षणे कसुंवा पाने चविनि योगः ॥

अथ ऋष्यादि न्यासः

राजपुत्रऋषये शिरसि इत्यादि न्यासः पूर्ववत् ॥

अथ करन्यासः

निद्रा विनाश काय अहिगरलाय अगुष्टाभ्यां
धिग्धिग् । मुख व्यादकाय अ० तर्जनिभ्यां धूंधूं । शिरः
कंप काय अ० मध्यमाभ्यां फट् फट् । आचार वि-
नाश काय, अ० अनामिकाभ्यां छठ छठ । मिष्टान्न
लोलुपाय, अ० कनिष्ठिकाभ्यां थूथू । दारिद्र दायिने
अ० करतल करपृष्ठाभ्यां हाहा फट् ॥ अहि
गरलाये ति सर्वत्र ॥

॥ अथ हृदयादि न्यासः ॥

लोक धिक्कृताय अहिगरलाय हृदये । शिष्ट
वहिष्कृताय अ० शिरसि । अप्रमाणिकाय अ० शिखा-
यां । जात्यभिमान त्याजकाय, अ० कवचे ॥ अप्
मृत्यु कराय अ० नेत्रयोः निस्सत्त्वकराय अ०
अस्त्रे ॥

साधार्थ—आ अश्रीकर अहिर्न (अफीण) महा मंत्रतो
रूपत नाभतो इषि छे भासव छन्द छे डमडे ते (अशीशुनी

માલવમાં ઉત્પત્તી છે અકાળ મૃત્યુ તેની દેવતા છે મલાવ રોધ એ બીજ છે લોહી સુકાવવું એ એની શક્તિ છે માંસનું સુકાવું (શરીરને ક્ષીણ કરવું) એ એનું કીલક છે. પૈસા આચાર યશના નાશ દ્વારા જીવતાં નરકના ભોગની પ્રાપ્તિ માટે અશીણ ખાવું ને કસુળો પીવાનો ઉપયોગ છે.

અશીણ ખાનાર રજપુત નામના ઋષિનું સ્થાન માંથા માં છે એટલે અશીણીયા હમેશ માવાં માટે અશીણ આપનારને માથા નમાવે છે માલવ નામનો છન્દ છે તેનું સ્થાન મુખ છે અક્ષીણની ઉત્પત્તી માલવામાં થાય છે. અપ મૃત્યુ નામની અક્ષીણની દેવતા છે તેનું સ્થાન હૃદય છે. મલાવ રોધ બીજનું સ્થાન ગુદા ઇન્દ્રિય છે કેમકે અશીણના બંધાણીઓને પેશાબને મલનો બંધ કાશ હોય છે તે બંધાણી લોકોને પ્રત્યક્ષ અનુભવ છે રૂધીર સોપણી શક્તી છે તેનું સ્થાન બંધાણીના પાદ છે કારણ કે અક્ષીણ ખાનારના ધગમાં જોશું તો કેવળ હાડ પીંજરજ દેખાશે રૂધીરનો લેશ માત્ર દેખાશે નહિ. ॥ માંસ સોપણુ નામનું કીલક છે તેનું સ્થાન સર્વ અંગ છે કારણ કે અક્ષીણ ખાનારના આખા શરીરમાં માંસ બીલકુલ નથી હોતું કેવળ હાડ પીંજર(હાડકાનો માળો)હોય છે. ॥ इति ऋष्यादि न्यासः કરન્યાસ ને હૃદયાદિ ન્યાસનો અર્થ સ્પષ્ટ છે.

અથ મૂળ મંત્ર

અહિગરલાય વિગ્રહે રુધિર શોષકાય ધીમહિ
તન્મો નારકી પ્રચોદયત્ ॥ ૧ ॥

(૪) રત્ન ॥ અથ મૃદ્ધીપાનમહામંત્રઃ ॥

અસ્ય અશ્રીકર મૃદ્ગી પત્ર મંત્રસ્ય દુર્ગુણ ઋષિઃ ।
 સંમોહ છન્દઃ । ઉન્માદ કરી દેવતા । વિપરિત બુદ્ધિઃ
 બીજમ્ । અત્યા હાર શક્તિઃ । અન્ધા ધુન્ધઃ કીલકં ।
 સંધિ વાય્વાદિ રોગ ફલ પ્રાપ્ત્યર્થે મૃદ્ગ પાને વિ-
 નિયોગઃ ॥

ઋષ્યાદિ મ્યાસઃ પૂર્વવત્ ॥

૩૫્યાદિ ન્યાસ પ્રથમના પ્રમાણેજ

અથ મૂળ મંત્રઃ

મૃદ્ગી પત્રાય વિન્નહે ઉન્માદ કરાય ધીમહિ ॥
 તન્નો દુર્વ્યસન પ્રચો દયાત્ ॥ ૧ ॥

ભાવાર્થ—આ અશ્રીકર ભાંગ પાન મહા મંત્રનો દુર્ગુણ
 ૩૫િ છે સંમોહ જેનો છન્દ છે ઉન્માદ કરનાર દેવતા છે
 વિપરીત બુદ્ધિ ખીજ છે. અત્યંત અહાર (જસ્તી ખાવું)
 તેની શક્તી છે । અન્ધા ધુન્ધ તેનું કીલક છે. સંધિવા
 વિગેરે રોગ ૩૫ી ફળની પ્રાપ્તી માટે ભાંગ પીવામાં ઉપ-
 યોગ છે.

હે ભાંગ (લીલાગર) તને અમે જાણીએ છીએ. અને
 જેભાન (ગાંડા) કરનારી એવી તારૂ ધ્યાન કરીએ છીએ
 અમેને હમેશ દુર્વ્યસનોમાં પ્રેરણા કરે. ॥ ૧

(૫) રત્ન ॥ અથ કાપાન મહા મંત્રઃ ॥

અસ્ય અશ્રીકર તૃણ કથિકા પાન મહા મંત્રસ્ય

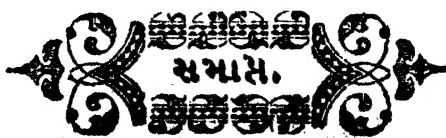
ગૌર ચર્મ ઋષિઃ । હોટલ છન્દઃ । ત્વચોષ્ણ કરી દે-
વતા હૃદય મન્યી વીજં । ધન વિનાશનિ શક્તિઃ
પ્લીહા રોગ કીલકમ્ । ભુન્નિદ્રા વિનાશનાર્યે ચાપાને
વિનિયોગઃ ॥ ઋષ્યાદિ ન્યાસ પૂર્વ વત્ ॥

અથ મૂળ મંત્રઃ

તૃણ ક્વથિ કાર્યે વિગ્રહે આસામ દેશિન્યૈ ધીમહી
તન્ન ચા દેવી પ્રચો દયાત્ ॥ ૧ ॥

ભાવાર્થ—આ અશ્રીકર આ પાન મંત્રનો ગૌર ચર્મ
નામનો રૂપિ છે. હોટલ છન્દ છે તળગરમી દેવતા છે.
કાળજામાં ગાંઠ થવી ખીજ છે. પૈસાનો નાશ કરવો એ
શક્તિ છે. પ્લીહા રોગ આ આ પાન મંત્રનું કીલક છે
ભુખને ઉધનો નાશ કરવામાં આ આ પાન મંત્રનો ઉપ-
યોગ છે રૂપ્યાદિ ન્યાસ તથા કરન્યાસ તથા હૃદ્યાદિ
ન્યાસ પૂર્વની માફક સમજવા. ॥

इति श्री दुर्व्यसन महामंत्र पंचरत्न समाप्तः श्री-
मज्जगद्गुरु शंकराचार्य शारदापीठ द्वारका संस्थाना-
धीश्वर स्वामि बर्याणा माज्ञाङ्कितस्य सुंदरजटाव-
ल्लभात्मजस्य शंकर शर्मणो भट्टाचार्यस्यैषाकृतिः

૨ ખખર.

શ્રી ૦૧૦૦—

મળવાનું ઠેકાણું.

જગદગુરુ શંકરાચાર્ય શારદા-

મુ. સ્વારી.

જ કર્તાને ત્યાંથી મુ.

। શારદાપીઠ આતુર્વણ્ય સર્વ વિ-

ધાસય મુ. ડાકિર.

